

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANITARIYA
QOIDALARI VA ME‘YORLARI, GIGIYENA
NORMATIVLARI**

**NEFT SANOATI UCHUN SANITARIYA QOIDALARI VA
GIGIYENA TALABLARI**

**O‘zbekiston Respublikasining
0209-06- sonli SanQvaM**

Rasmiy nashr

Toshkent – 2006

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANITARIYA
QOIDALARI VA ME’YORLARI, GIGIYENA
NORMATIVLARI**

«TASDIQLAYMAN»

**O‘zbekiston Respublikasining
Davlat bosh sanitariya vrachi**

_____ B.I. Niyazmatov

31-may 2006 yil

**NEFT SANOATI UCHUN SANITARIYA QOIDALARI VA
GIGIYENA TALABLARI**

**O‘zbekiston Respublikasining
0209-06- sonli SanQvaM**

Rasmiy nashr

Toshkent – 2006

1. Umumiy qoidalar. Qo'llanish sohasi

1.1. Ushbu Sanitariya normalari va qoidalarini ishchilarning sog'lig'ini muhofaza qilish maqsadida o'rnatilgan bo'lib, neft sanoati uchun mehnat gigiyenasi va sanoat sanitariyasi bo'yicha asosiy talablarni belgilaydi.

1.2. Ushbu Sanitariya normalari va qoidalarini O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar sog'lig'ini saqlash to'g'risida", "Davlat sanitariya nazorati to'g'risida", "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida"gi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi hamda O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2006-yil 20-apreldagi "Eskirgan SanPiNlarni qayta ishlash va yangilarini ishlab chiqish to'g'risida"gi 162-son buyrug'iga muvofiq ishlab chiqilgan.

1.3. Ushbu Qoidalar majburiy hisoblanadi va neft sanoatining asosiy ishlab chiqarish korxonalari va obyektlariga tatbiq etiladi. Tarmoqning gigiyenik xususiyatlariga ko'ra ularga quyidagilar kiradi:

- minora qurish (burg'ulash qurilmalarini qurish);
- qidiruv va foydalanish neft quduqlarini burg'ulash;
- neft konlarini ishlatish (neft va yo'ldosh gazni qazib olish, tayyorlash);
- quduqlarni yer osti va kapital ta'mirlash;
- quduqlarni sinash va o'zlashtirish.

1.4. Neft sanoatining yordamchi ishlab chiqarishlari (korxonalari va obyektlari) ustidan ogohlantiruvchi va joriy sanitariya nazorati o'xshash yoki mustaqil tarzda uchraydigan aniq ishlab chiqarishlar (jarayonlar va obyektlar)ning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda tegishli sanitariya va qurilish me'yorlari hamda qoidalarini asosida amalga oshiriladi.

1.5. Ushbu Qoidalarning bandlari texnologik jarayonlarni tashkil etishda va sog'lomlashtirish chora-tadbirlarini ishlab chiqishda inobatga olinishi lozim.

1.6. Davlat standartlari va tarmoq me'yoriy-texnik hujjatlari sanitariya qoidalarini talablariga mos kelishi shart.

1.7. Birlamchi toksikologik pasportlari va ruxsat etilgan eng yuqori konsentratsiyalari (REYK) bo'lmagan kimyoviy moddalarni, shu jumladan import qilinadiganlarini ham, xomashyo va qo'shimchalar sifatida ishlatish taqiqlanadi. Yangi kimyoviy moddalarni qo'llashga faqat toksikologik-gigiyenik baholash o'tkazilib, gigiyenik me'yorlar belgilangandan so'ng, O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya vrachining ruxsati bilan yo'l qo'yiladi.

1.8. Ushbu Sanitariya normalari va qoidalarini idoraviy mansubligidan va javobgarlik shakllaridan qat'i nazar, barcha davlat organlari, korxonalar va mansabdor shaxslar tomonidan so'zsiz bajarilishi shart.

1.9. Sanitariya qoidalarini buzish O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq intizomiy, ma'muriy va jinoiy javobgarlikka sabab bo'ladi.

1.10. Ushbu Qoidalarga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini O'zbekiston Respublikasi Davlat sanitariya nazorati organlari ogohlantiruvchi va joriy sanitariya nazoratini o'tkazish chog'ida amalga oshiradi.

2. Bosh reja va hududga qo'yiladigan talablar

2.1. Yangi korxonalarni joylashtirish va loyihalash, shuningdek, mavjud korxonalarni kengaytirish va qayta qurish tuman rejalashtirish sxemalari va loyihalari asosida amalga oshirilishi lozim.

2.2. Har bir ishlab chiqarish birlashmasidagi neft sanoati korxonalari majmualari umumiy obyektlarga, sanoat tugunlariga ega bo'lgan korxonalar guruhi hisoblanadi. Ularning bosh rejasi sxemasi "Umumiy obyektlarga (sanoat tugunlariga) ega bo'lgan korxonalar guruhlarining bosh rejalari sxemalarini ishlab chiqish bo'yicha yo'riqnoma"ga muvofiq ishlab chiqilishi kerak.

2.3. Korxonalarning bosh rejalari loyihalari, bino va inshootlarni joylashtirish "Sanoat korxonalarining bosh rejalari. Loyihalash me'yorlari" KMKga mos bo'lishi lozim.

Yangi qurilish uchastkalari va mavjud korxonalar hamda obyektlarni qayta qurish uchun yer ajratishda neft va gaz quduqlari, geologiya-qidiruv quduqlari inshootlari, magistral quvurlar, magistral suv quvurlari va kanalizatsiya kollektorlari, avtomobil yo'llari uchun yer ajratish me'yorlariga amal qilish zarur.

Foydalanilayotgan konlar, neft sanoati korxonalari va obyektlari hududidan sanitariya-muhofaza zonalarining o'lchamlari har bir alohida holat uchun Davlat sanitariya nazorati organlari bilan kelishilgan holda belgilanadi.

2.5.1. Sanitariya-muhofaza zonasi o'lchamlarini asoslashda neft va hamroh gazdagi vodorod sulfid miqdori, qazib olish hajmlari, texnologiya xususiyatlari hamda atmosfera havosining yerga yaqin qatlamiga zararli moddalar tushishini belgilaydigan boshqa omillarni hisobga olish zarur.

2.5.2. Loyiha tashkilotlari sanitariya-himoya zonalarini o'lchamlarini "Korxonalar chiqindilari tarkibidagi zararli moddalarning atmosferada tarqalishini hisoblash bo'yicha ko'rsatmalar"ga muvofiq hisob-kitoblar asosida aniqlashlari lozim.

2.6. Tez-tez ko'chiriladigan obyektlarni (burg'ulash qurilmalari, quduqlarni yer osti va kapital ta'mirlash, quduqlarni sinash va o'zlashtirish uchun qurilmalar va hokazo) montaj qilish va jihozlashda, ishlab chiqarish uskunalarning alohida bloklari va jihozlash elementlarini (iloji bo'lsa) yilning mazkur davrida ustun shamol yo'nalishini hisobga olgan holda bir-biriga nisbatan joylashtirish kerak.

2.7. Tarkibida vodorod sulfid miqdori yuqori bo'lgan xomashyo kelib tushishi mumkin bo'lgan obyektlarni yaxshi shamollatiladigan hududlarda joylashtirish lozim.

Neft va hamroh gaz tarkibidagi vodorod sulfid miqdori, agar ishlab chiqarish uskunalari maxsus chora-tadbirlarni qo'llamasdan ishlatganda ishchi zona havosidagi gaz konsentratsiyasi ruxsat etilgan miqdordan oshib ketsa, gigiyenik nuqtai nazardan yuqori hisoblanadi.

2.8. Guruhli qurilmalar, neftni kompleks tayyorlash qurilmalari, park rezervuarlari va shu kabi ob'ektlar hududida hamda ishlab chiqarish binolarida loyihada ko'zda tutilmagan yerto'la xonalari, kanallar, quduqlar va boshqa chuqurlashtirilgan inshootlarni barpo etishga ruxsat berilmaydi. Loyihada nazarda tutilmagan yerto'la xonalari, kanallar va shu kabilarni qurish va jihozlash zaruriyati tug'ilganda, tegishli loyiha tashkilotlari, Davlat sanitariya nazorati va texnik nazorat organlari bilan kelishib olish talab etiladi.

2.9. Kislota va ishqorlarni saqlash uchun mo'ljallangan asosiy va sarflash omborlarini aholi punktlariga nisbatan shamolga teskari tomondan ochiq, shamollatiladigan maydonlarda, sanitariya-himoya zonasining tegishli me'yorlariga rioya qilgan holda joylashtirish lozim. Asosiy va sarflash omborlarini o'lchamlari, rejasi va konstruktiv xususiyatlari amaldagi me'yorlar va qoidalarga mos keladigan yer osti va chuqurlashtirilgan xonalarda joylashtirish mumkin.

3. Ishlab chiqarish binolari va inshootlariga qo'yiladigan talablar

3.1. Ishlab chiqarish binolari, inshootlari va maydonlarini tegishli qurilish me'yorlari va qoidalari, texnologik loyihalash me'yorlari hamda ushbu Qoidalarini hisobga olgan holda loyihalashtirish lozim.

3.2. Binolarning hajmiy-rejalashtirish va konstruktiv yechimlari texnologik jarayonning uzluksizligini, ishlarni mexanizatsiyalashtirishni ta'minlashi hamda xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarining qo'shni xonalarga tarqalishining oldini olishi kerak.

3.3. Ishchilar tomonidan davriy xizmat ko'rsatishni talab qiladigan tashqi qurilmalar yog'ingarchilik, shamol va quyosh radiatsiyasidan himoyalovchi mahalliy to'siqlar bilan jihozlanishi shart.

3.4. Ishchi zona havosiga vodorod sulfid kirishi mumkin bo'lgan ishlab chiqarish xonalari va obyektlarning asosiy ish joylarida avtomatik gaz analizatorlari o'rnatilishi lozim.

3.5. Binolardan chiqish yo'llari vodorod sulfid ajralib chiqishi mumkin bo'lgan qurilmalar yoki obyektlar joylashmagan tomonga yo'naltirilishi kerak.

3.6. Ish zonasi havosiga zararli moddalar ajralib chiqishi mumkin bo'lgan ishlab chiqarish xonalarida umumiy almashinuv ventilyatsiyasi nazarda tutilishi lozim (burg'ulash qurilmalariga taalluqli emas).

3.7. Burg'ulash qurilmasining himoya konstruksiyasida ochiladigan derazalar bo'lishi kerak.

3.8. Burg'ulash qurilmalaridagi dizel dvigatellarining chiqindi quvurlarini, ishlab chiqarish xonalariga nisbatan, asosiy shamol yo'nalishini hisobga olgan holda shamolga teskari tomonga chiqarish lozim.

3.9. Kuchli shovqin chiqaruvchi uskunalar o'rnatilgan va ishchilar doimiy bo'ladigan ishlab chiqarish xonalarining devorlari shovqin yutuvchi materiallardan qurilishi kerak (burg'ulash qurilmalariga taalluqli emas).

3.10. Burg'ulash qurilmalarini loyihalashda ishchi maydoncha reduktor xonasi, kuch va nasos bloklaridan shovqin va titrashdan izolyatsiyalangan holda qurilishini ta'minlash lozim.

3.11. Pollarning konstruksiyasi va ulardan foydalanish sharoitlari ob-havo ta'sirlaridan himoyalanmagan inshootlarda muz qatlamlari hosil bo'lishining oldini olishni ta'minlashi lozim. Shuningdek, pol yuzasidan loy, moylovchi moddalar va kimyoviy reagentlarni o'z vaqtida tozalash choralari ko'rish va amalga oshirish kerak. Burg'ulash maydonchasi polining tuzilishi suyuqliklar, loy, moylovchi moddalar va kimyoviy reagentlarning oqib ketishini ta'minlashi zarur.

4. Ishlab chiqarish jarayonlari va uskunalariga qo'yiladigan talablar

4.1. Texnologik jarayonlar va uskunalar "Texnologik jarayonlarni tashkil etishning sanitariya qoidalari va ishlab chiqarish uskunalariga qo'yiladigan gigiyenik talablar", "Ishlab chiqarish uskunalari. Umumiy xavfsizlik talablari" GOST, "Ishlab chiqarish jarayonlari. Umumiy xavfsizlik talablari" GOST va tarmoq standartlariga mos bo'lishi kerak.

4.2. Quvurlarni qobiq ustuniga presslash markazlashtirilgan bo'lishi lozim.

4.3. Xodimlarning doimiy hozir bo'lishini talab qiladigan texnologik va energetik uskunalarni korxonalarining ochiq maydonchalarida joylashtirish taqiqlanadi.

4.4. Ochiq maydonchalarda o'rnatiladigan uskunalar avtomatlashtirish, masofadan nazorat qilish va boshqarish, ta'mirlash ishlarini mexanizatsiyalashtirish vositalari bilan jihozlangan bo'lishi shart.

4.5. Konlarda neft va gazni yig'ishni germetik sxema asosida tashkil etish lozim.

4.6. Quduqlarning ishlash rejimini aniqlash uchun konlarda avtomatlashtirilgan masofaviy nazorat tizimlari o'rnatilishi kerak.

4.7. Rezervuar parklarida, neftni kompleks tayyorlash qurilmalarida va boshqa shunga o'xshash ishlab chiqarishlarda asosiy rostlash va berkitish armaturalari elektr yuritma bilan jihozlanishi shart.

4.8. Quduqlar, transheyalar va boshqa chuqurliklarda joylashgan rostlash va berkitish armaturalari masofadan boshqarish tizimi bilan ta'minlanishi lozim.

4.9. Radioaktiv moddalarni qo'llagan holda quduqlarni tadqiq etish va keyinchalik ularni sinovdan o'tkazish ishlari "Radioaktiv moddalar va ionlashtiruvchi nurlanishning boshqa manbalari bilan ishlashning asosiy sanitariya qoidalari" hamda "Radiatsion xavfsizlik me'yorlari"ga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

4.10. Neft tarkibida vodorod sulfid miqdori va bosim yuqori bo'lib, oddiy uskunalardan foydalanish imkoniyati bo'lmaganda, maxsus chora-tadbirlarni ko'zda tutish va amalga oshirish zarur.

4.10.1. Neft va gazni qazib olish, yig'ish, tayyorlash va tashish obyektlarida qo'llaniladigan uskuna va apparaturalar sulfid-korroziya yorilishga bardoshli bo'lishi shart.

4.10.2. Jihozlarning flanetsli birikmalari va berkitish qurilmalari vodorod sulfid ta'siriga chidamli zichlovchi qistirmalarga ega bo'lishi lozim.

4.10.3. Quduqlarni sinash vodorod sulfid ajralib chiqishining oldini olish bo'yicha texnologik chora-tadbirlar amalga oshirilgandan so'ng o'tkazilishi kerak.

4.10.4. Burg'ulash ishlarini loyihalash va olib borishda quyidagi maxsus chora-tadbirlarni ko'zda tutish va amalga oshirish lozim:

favqulodda vaziyatlar yuz berganda odamlarni himoya qilish bo'yicha;

burg'ilash eritmasida vodorod sulfidni zararsizlantirishni ta'minlovchi texnologiyani qo'llash bo'yicha;

burg'ilash eritmasidagi vodorod sulfid miqdori va zararsizlantirilishini nazorat qilish.

4.10.5. Yer osti va kapital ta'mirlash ishlari faqat gaz chiqishi bo'lmaganda va ish maydoni havosidagi vodorod sulfid miqdorini uzluksiz avtomatik nazorat qilish ta'minlangandagina amalga oshirilishi lozim.

4.11. Asbob-uskunalar, qurilmalar va obyektlarning me'yoriy-texnik hamda loyiha-konstruktorlik hujjatlariga quyidagilar kiritilishi shart: asbob-uskunalarining shovqin xususiyatlari, ish joylari va ish maydonlaridagi shovqin hamda tebranishlarning hisoblangan darajalari, shuningdek "Shovqindan himoyalash" QMQga muvofiq bajarilgan, loyihada ko'zda tutilgan shovqin va tebranishdan himoyalash choralari haqidagi ma'lumotlar.

4.12. Quduqlarni burg'ilash, o'zlashtirish, yer osti va kapital ta'mirlash ishlarida navbatchilar tarkibi to'liq bo'lmaganda tushirish-ko'tarish operatsiyalarini o'tkazish taqiqlanadi.

4.13. Ishchilarning mehnatini smena ichidagi oqilona mehnat va dam olish rejimlaridan foydalangan holda tashkil etish lozim.

4.14. Burg'ilash qurilmalari va uskunalarini demontaj va montaj qilishda o'tishlar soni va masofasini imkon qadar qisqartirgan holda ishlarni tashkil etish rejasini ishlab chiqish zarur.

4.15. Burg'ilash va neft konlari uskunalarini loyihalash va foydalanishda ishlab chiqarish jarayonlarini yengillashtiruvchi jihozlar va ish usullarini nazarda tutish lozim. Bularga quyidagilar kiradi: dolotani quduq tubiga uzatish regulyatori, tushirish-ko'tarish operatsiyalarini avtomatlashtirish va svechalarni o'rnatish uchun mexanizmlar majmuasi, nasos-kompressor quvurlarini emallash, quduqlar va boshqa mavjud hamda yangi ishlab chiqilayotgan uskunalar ishini markazlashgan holda kuzatish va nazorat qilishning avtomatlashtirilgan va telemexanik tizimlari.

4.16. Ta'mirlash ishlari "Kimyo, metallurgiya va neft-gazni qayta ishlash sanoati korxonalarida gaz xavfi mavjud joylarda ishlarni tashkil etish va olib borish yo'riqnomasi" hamda "Neft va gaz qazib olish sanoatida xavfsizlik qoidalari"ga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

4.17. Ishlab chiqarish uskunalarining joylashuvi va tuzilishi ishlarni maksimal darajada mexanizatsiyalash bilan ta'mirlashning agregat-uzel usulini ko'zda tutishi lozim.

4.18. Ishchilarni yashash joyidan uzoq masofada (60 km dan ortiq) joylashgan obyektlarga olib borish uchun qulay transportdan foydalanish zarur.

5. Xom ashyo va materiallarni tashish hamda saqlashga qo'yiladigan talablar

5.1. Korxonalar va ishlab chiqarish obyektlarini qurish va rekonstruksiya qilish loyihalarida xomashyo va materiallarni tashish, joylashtirish va saqlash bo'yicha maxsus choralar ko'zda tutilishi lozim. Ushbu choralarni ishlab chiqishda "Yuklash-tushirish ishlari. Xavfsizlikning umumiy talablari" GOSTi, "Omborxona binolari va inshootlari. Loyihalashtirish me'yorlari" KMKsi, shuningdek "Korxonalar, binolar va inshootlar qurilishi uchun loyiha-smeta hujjatlarining tarkibi, ularni ishlab chiqish, kelishish va tasdiqlash tartibi to'g'risidagi yo'riqnoma" talablariga rioya qilinishi shart.

5.2. Tashib keltirilgan ichimlik suvi bilan ta'minlanadigan, kislota va ishqorlarning konsentrlangan eritmalari, kristall va suvsiz kaustik soda hamda shunga o'xshash moddalar saqlanadigan va foydalaniladigan obyektlarda 200

litrlilik daxlsiz suv zaxirasi va neytrallovchi eritmalar bo'lishi kerak. Daxlsiz suv zaxirasi obyektga har safar suv keltirilganda yangilanishi lozim.

5.3. Kislotalar, ishqorlar, kristall va suvsiz kaustik soda hamda shunga o'xshash moddalarning konsentrlangan eritmalarini saqlash va qo'llash bilan bog'liq uskunalarni (burg'ilash qurilmalari va quduqlarni kapital ta'mirlash uchun mo'ljallangan qurilmalar) loyihalashtirishda ishlarni mexanizatsiyalashtirish nazarda tutilishi va ta'minlanishi kerak.

5.4. Burg'ilash qurilmalari va boshqa obyektlardagi omborxona konstruksiyasi va montaj sxemalari yuvish suyuqliklari tayyorlash, quduq tubi zonasiga ishlov berish va shunga o'xshash ishlar uchun qo'llaniladigan kimyoviy reagentlar bilan tuproqning ifloslanishini oldini olishi lozim.

6. Isitish, ventilyatsiya va havoni konditsiyalashga qo'yiladigan talablar

6.1 Korxonalarning asosiy ishlab chiqarish xonalarida ventilyatsiya, isitish va havoni konditsiyalash tizimlarining loyihalari va ulardan foydalanish holati QMQning "Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash" bobi hamda GOSTning "SSBT. Ish joyi havosiga qo'yiladigan umumiy sanitariya-gigiyena talablari" talablariga mos bo'lishi kerak.

6.2. Xom neftni haydash uchun mo'ljallangan nasos xonalarida umumiy almashinuv kiritish-so'rish ventilyatsiyasi o'rnatilgan bo'lishi shart. Tarkibida erkin vodorod sulfid mavjud bo'lgan xom neftni haydashda nasos salniklaridan mahalliy so'rg'ichlar o'rnatilishi lozim.

6.3. Gazomotorli kompressorlarning salniklari va karterlari mahalliy so'rg'ichlar bilan jihozlanishi kerak.

6.4. Zararli moddalar ajralib chiqishi bilan bog'liq bo'lgan yuklash-tushirish ishlari mahalliy ventilyatsiya yoqilgan holda bajarilishi lozim.

6.5. Ventilyatsiya tizimlari nosoz va o'chirilgan holda ishlab chiqarish va sexlarni ishlatish qat'iyan man etiladi.

6.6. Vaxta posyolkalari yotoqxonalarining xizmat xonolari va yashash xonalarida konditsionerlar o'rnatilishi shart.

7. Yoritishga qo'yiladigan talablar

7.1. Ishchilar doimiy ravishda bo'ladigan korxonalar va obyektlarning ishlab chiqarish xonalarida amaldagi qurilish me'yorlari va qoidalariga muvofiq tabiiy yoritish ko'zda tutilishi kerak (bu talab burg'ilash qurilmalariga nisbatan qo'llanilmaydi).

7.2. Ko'rish vazifalariga ko'ra, neft sanoatidagi ishlab chiqarish binolari qabul qilingan qurilish me'yorlari va qoidalariga muvofiq quyidagi guruhlariga bo'linadi:

1-guruh - asosiy ish o'rinlari joylashgan ishlab chiqarish binolari va ochiq maydonchalar;

2-guruh - faqat texnologik uskunalarning ishlashi ustidan nazorat olib boriladigan ishlab chiqarish xonalari va ochiq maydonchalar;

4-guruh - zinalar, yo'laklar, o'tish joylari va shu kabilar.

7.3. Umumiy va qo'shma yoritish "Tabiiy va sun'iy yoritish. Loyihalash me'yorlari" QMQda ko'zda tutilgan hollarda amalga oshirilishi kerak.

7.4. Sun'iy yoritishni loyihalash va foydalanishda muhit sharoitlari (chang, namlik, agressivlik, portlash xavfi va boshqalar) hisobga olinishi shart.

7.5. Burg'ulash qurilmalari, nasos stansiyalari, ishlab chiqarish ustaxonalari va shu kabi xonalardagi ish darajasini binolar ichidagi ishlar sifatida belgilash lozim.

7.6. Ish maydonchasi, yuqori ishchi platformasi, qabul qilish ko'prigi va burg'ulash qurilmalari stellajlarida, quduqlarni joriy va kapital ta'mirlashda, guruhli qurilmalar maydonchalarida, neftni tayyorlash qurilmalari va rezervuar parklarida va shu kabilarda bajariladigan ishlar darajasini binodan tashqaridagi ishlar sifatida belgilash kerak.

7.7. Ushbu Qoidalar bilan asosiy ishlab chiqarish binolari va maydonchalarini sun'iy yoritishda ish yuzalarining yoritilganlik me'yorlari belgilangan (1-ilova).

7.8. Foydalanishga topshirilayotgan obyektlarda yoritilganlikning haqiqiy darajalari "Xavfsizlik texnikasi tekshiruvi jurnali"da qayd etilishi va me'yorlarga muvofiq bo'lishi shart.

8. Sanitariya-maishiy ta'minot

8.1. Ishlab chiqarish obyektlari va korxonalarda xizmat ko'rsatuvchi xodimlar uchun sanitariya-maishiy xonalar jihozlanishi kerak. Ularning tarkibi QMQ 2.03.04-98 "Korxonalarning ma'muriy va maishiy binolari" talablariga muvofiq belgilanishi lozim.

8.2. Sanitariya-maishiy va yordamchi xonalar neft sanoati obyektlarini texnologik loyihalash me'yorlariga hamda neft konlarini jihozlash loyihalariga kiritilishi shart.

8.3. Ishlab chiqarishlar (korxonalar, obyektlar)ning o'ziga xos xususiyatlariga ko'ra, sanitariya-maishiy va yordamchi xonalar ishlar olib boriladigan hududning iqlim-geografik xususiyatlarini inobatga olgan holda doimiy yoki ko'chma shaklda nazarda tutilishi (joylashtirilishi) lozim.

8.4. Quduqlarni burg'ulash va konlarni ishlatishda korxona va obyektlarda ishlab chiqarish jarayonlarining sanitariya tavsifi va guruhiga mos keladigan sanitariya-maishiy xonalar va qurilmalar jihozlanishi shart (2-ilova).

8.5. Ishlovchilar GOST "Ichimlik suvi" talablariga javob beradigan ichimlik suvi bilan ta'minlanishi kerak.

8.5.1. Ishlovchilarni olib kelinadigan ichimlik suvi bilan ta'minlashda, ishlab chiqarish birlashmasi yoki korxonalar tarkibida ichimlik suvini saqlash va yetkazib berish uchun mo'ljallangan idishlarni to'ldirish, yuvish va zararsizlantirish uchun ichimlik suvi stansiyalari bo'lishi zarur.

8.5.2. Ishlovchilarga olib kelinadigan ichimlik suvi bilan ta'minlash chog'ida ishlab chiqarish birlashmasi yoki korxona uning sifatini doimiy ravishda nazorat qilishi lozim.

8.6. Ko'chma tarzda ishlaydigan va jihozlanmagan obyektlarda faoliyat yurituvchi xodimlar (minora o'rnatuvchilar, quduqlarni joriy va kapital ta'mirlash brigadalari va boshqalar) ichimlik suvi uchun shaxsiy flyagalar bilan ta'minlanishi shart.

8.7. Ishlab chiqarish obyektlarida issiq iqlim sharoitida (tashqi harorat 36°S dan yuqori bo'lganda) ochiq havoda ishlovchilar uchun ichimlik rejimini maqbullashtiruvchi ichimliklar (ko'k choy, quritilgan mevalar damlamasi, gazlangan yoki mineral suv) mavjud bo'lishi kerak.

8.8. Vaxta-ekspeditsiya usulida ishlovchilar uchun yotoqxonalar namunaviy loyihalar asosida qurilishi yoki namunaviy ko'chma vagoncha-yotoqxonalarda joylashtirilishi lozim.

8.9. Barcha ishlab chiqarish (korxona va obyekt)larda ishlovchilarni issiq ovqat bilan ta'minlash zarur. Oshxonalargacha bo'lgan masofa 300 metrdan, uzluksiz texnologik jarayonli ishlab chiqarishlarda esa belgilanmagan tushlik tanaffusiga ega xodimlar uchun 75 metrdan oshmasligi kerak.

8.10. Burg'ulash brigadalarida ishlovchilar uchun burg'ulash jihozlari majmuasida ko'chma vagon-oshxona nazarda tutilishi lozim. Burg'ulash brigadalarida ishlovchilarning umumiy ovqatlanishini asosiy oshxonadan burg'ulash maydonchalariga taom yetkazib berish hamda uni maxsus jihozlangan xonada tarqatish va iste'mol qilish orqali tashkil etishga ruxsat beriladi.

8.11. Minora montaj brigadalarida va quvur o'tkazgichlar qurilishida band bo'lgan brigadalar uchun bevosita ish olib borilayotgan joyda ko'chma oshxonalar tashkil etilishi shart. Ishchilarning ovqatlanishini bazaviy oshxonadan ish joyiga ovqat yetkazib berish va uni maxsus ko'chma vagonchalarda tarqatish hamda iste'mol qilish yo'li bilan tashkil etishga ruxsat beriladi. Shuningdek, agar ish olib borilayotgan joydan oshxonagacha bo'lgan masofa 300 metrdan oshmasa, konlardagi doimiy oshxonalarda ovqatlanishni tashkil etish mumkin.

8.12. Quduqlarni joriy va kapital ta'mirlash brigadalarida hamda kon obyektlarida ishlovchilar uchun ovqatni bazaviy oshxonadan ish joyiga yetkazib berish va uni maxsus ko'chma yoki doimiy xonalarda tarqatishni ko'zda tutish lozim. Bazaviy oshxona tomonidan individual (yoki brigada uchun) termoslarga solingan ovqat bilan ta'minlashga yo'l qo'yiladi. Agar ish joyidan oshxonagacha bo'lgan masofa 300 metrdan oshmasa, konlardagi doimiy oshxonalarda ovqatlanishga ruxsat etiladi.

8.13. Ishlovchilar "Neft va gaz sanoati korxonalari ishchi va xizmatchilariga maxsus kiyim, maxsus poyabzal va himoya moslamalarini bepul berishning namunaviy tarmoq me'yorlari"ga muvofiq maxsus kiyim, poyabzal va shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlanishi shart. Shaxsiy himoya vositalarining turlari har bir obyektida ulardan foydalangan holda bajariladigan ishlarning o'ziga xos xususiyatlarini, xavfli ishlab chiqarish omillarining mavjudligini va texnologik jarayonning xususiyatlarini hisobga olgan holda aniqlanadi.

8.14. Ishlab chiqarish birlashmalari yoki korxonalari tarkibida maxsus kiyim va poyabzallarni muntazam kimyoviy tozalash, yuvish va ta'mirlashni, zarur hollarda esa ularni almashtirishni ta'minlaydigan markazlashtirilgan xizmatlar bo'lishi lozim.

9. Atrof-muhitni muhofaza qilish

9.1. Mavjud va o'zlashtirilayotgan neft qazib olish hududlaridagi barcha korxonalar va obyektlar uchun tabiatni muhofaza qilish chora-tadbirlari majmuasi ishlab chiqilishi shart. Neft konlarini ishga tushirish loyihalarini tuzishda "Atrof-muhitni muhofaza qilish" bo'limi kiritilishi zarur.

9.2. Tabiatni muhofaza qilish chora-tadbirlari majmuasida atmosfera havosi ifloslanishining oldini olish ko'zda tutilishi kerak.

9.2.1. Rezervuar parklaridagi rezervuarlar zamonaviy nafas olish armaturalari, gaz muvozanatlash tizimi bilan bog'langan, suzuvchi qopqoqlar yoki pontonlar bilan jihozlanishi lozim. Ko'rsatilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishning texnik imkoniyati bo'lmaganda, qaytargich disklar o'rnatilishi kerak. Rezervuarlarning tashqi yuzasi nur qaytarish qobiliyati yuqori bo'lgan bo'yoq bilan bo'yalishi shart.

9.2.2. Quduqlarni burg'ulash va ta'mirlashda neft va gaz namoyon bo'lishining oldini olish zarur.

9.2.3. Apparatlar, quvurlar va shunga o'xshash jihozlarni tozalashning yopiq tizimini qo'llash lozim.

9.2.4. Tarkibida vodorod sulfid bo'lgan sanoat oqova suvlarini tozalashning yopiq tizimini qo'llash kerak.

9.2.5. Ishlamayotgan quduqlarning germetikligini ta'minlash va ularning texnik holatini nazorat qilish shart.

9.2.6. Drenaj tizimlari va kanalizatsiya quduqlarini, yopiq turdagi neft tutqichlarni germetizatsiya qilishni ko'zda tutish lozim.

9.2.7. Berkitish armaturasi salniklarining, quduqlarning, quvurlarning, apparatlarning va nasos agregatlarining zich yopilishini ta'minlash.

9.3. Tabiatni muhofaza qilish tadbirlari majmuasida yer usti va yer osti suvlari ifloslanishining oldini olish choralarini ko'zda tutish lozim.

9.3.1. Suv havzalari ifloslanishining oldini olish chora-tadbirlarini amalga oshirishda yer usti va yer osti suvlarini muhofaza qilish bo'yicha sanitariya qoidalariga rioya qilish kerak.

9.3.2. Neft konlarining oqova suvlari tozalangandan so'ng mahsuldor qatlamlarga haydash yo'li bilan utilizatsiya qilinishi lozim. Tegishli geologik asoslash, hududiy geologiya boshqarmasi va Davlat sanitariya nazorati organlarining ruxsati mavjud bo'lgan taqdirda, neft konlarining oqova suvlarini alohida chuqur joylashgan qatlamlarga ko'mishga ruxsat beriladi. Neft konlari oqova suvlarini ko'mish usullari konlarni ishga tushirish va foydalanish loyihalarida ko'zda tutilishi shart.

9.3.3. Neft konlarining oqova suvlarini suv havzalariga chiqarish qat'iyan man etiladi.

9.3.4. Burg'ilash ishlarini olib borishda yer usti va yer osti suvlarining ishlatilgan burg'ilash eritmalari bilan ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik choralarini ko'rish lozim.

9.3.5. Neft qazib olish va quduqlarni ta'mirlash jarayonida neft bilan birga chiqarib olinadigan qumni, shuningdek ortiqcha burg'ilash eritmasi va shlamni suv havzalariga tashlash qat'iyan taqiqlanadi.

9.3.6. Konlarni ishlatish loyihasida yer usti va yer osti suvlarining neft qazib olishni jadallashtirish, quduqlarni burg'ulash va boshqa ishlab chiqarish jarayonlarida qo'llaniladigan sirt faol moddalar (SFM) va kimyoviy reagentlar bilan ifloslanishining oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar ko'zda tutilishi lozim.

9.3.7. SFM eritmalari va oqova suvlarini dastlabki tozalashsiz umumiy sanoat kanalizatsiya tizimiga oqizish man etiladi.

9.3.8. SFM va boshqa kimyoviy reagentlarni qo'llaydigan korxonalar qatlamlarga haydaladigan yer usti va yer osti suvlari hamda oqova suvlar sifati ustidan tegishli nazoratni ta'minlashlari shart.

9.3.9. Suv havzalari suvidagi SFM konsentratsiyasi "Yer usti suvlarini oqova suvlar bilan ifloslanishdan muhofaza qilish qoidolari"da belgilangan miqdordan oshmasligi kerak.

9.3.10. Suv havzalari suvi uchun ruxsat etilgan miqdori (REM) o'rnatilmagan SFM va polimerlarni qo'llash taqiqlanadi.

9.3.11. Sanoat oqova suvlarini qatlamlarga haydashni amalga oshiruvchi korxonalarga egalik qiluvchi ishlab chiqarish birlashmalari, oqimlarning salbiy ta'siri bo'lishi mumkin bo'lgan hududlarda yer osti suvlari sifatini nazorat qilishni ta'minlashlari shart.

9.4. Tabiatni muhofaza qilish tadbirlari majmuasida quduqlarni burg'ulash, neft qazib olish va boshqa ishlab chiqarish jarayonlarida qo'llaniladigan neft va kimyoviy reagentlar bilan tuproqning ifloslanishining oldini olish nazarda tutilishi lozim.

9.4.1. Konlarni qazish va o'zlashtirish, ayrim ishlab chiqarish korxonalari va obyektlarini qurish, rekonstruksiya qilish va ulardan foydalanish loyihalari "Foydali qazilmalar va torf konlarini qazishda, geologiya-qidiruv, qurilish va boshqa ishlarni bajarishda buzilgan yerlarni rekultivatsiya qilish to'g'risidagi asosiy qoidalar"ga muvofiq yerlarni rekultivatsiya qilish va tuproqning unumdor qatlamini saqlash bo'yicha chora-tadbirlarni o'z ichiga olishi shart.

9.4.2. Ishlab chiqarish chiqindilari Davlat sanitariya nazorati va Davlat tabiatni muhofaza qilish qo'mitasi organlari bilan kelishilgan holda maxsus ajratilgan joylarda yo'q qilinishi lozim.

9.4.3. Avariyalarda to'kilgan neft va oqova suvlarni sig'implarga tortib olish, to'kilgan joylarni esa zararsizlantirish va keyinchalik tuproqni qayta tiklash zarur.

9.4.4. Neft, oqova suvlar, sirt faol moddalar va kimyoviy reagentlarni haydovchi nasoslarning texnologik reglamentda belgilangan tizimlardagi bosim pasayishi yoki ko'tarilishi holatlarida avtomatik ravishda to'xtashini ta'minlash lozim.

9.4.5. Neft quduqlarini ta'mirlashda tuproqning ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik kerak; quduqdan oqib chiqayotgan suyuqlikni yig'ish uchun germetik idishlar o'rnatish, keyinchalik ularni utilizatsiya qilish yoki zararsizlantirishni ta'minlash zarur.

9.4.6. Quduqlarni burg'ulashda tuproqning loyli eritma tayyorlash uchun qo'llaniladigan kimyoviy reagentlar va xom neft bilan ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik kerak.

9.4.7. Neft konlarining binolari va inshootlari uchun "Neft va gaz sanoati korxonalari, binolari va inshootlarini loyihalash bo'yicha qurilish yo'riqnomasi"ga muvofiq ravishda neft to'kilishining oldini olish chora-tadbirlarini ko'zda tutish lozim.

9.5. Ishlab chiqarishlar (korxonalar, obyektlar)ni loyihalash va ulardan foydalanishda ishlab chiqarish uskunalarining korroziyaga uchrashini oldini olish

bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni ko'zda tutish va amalga oshirish zarur, chunki bunday uskunalarning shikastlanishi atrof-muhit obyektlarining ifloslanishiga olib kelishi mumkin.

9.6. Tarkibida vodorod sulfid miqdori yuqori bo'lgan neftni qazib olishda, texnologik qurilmalar va uskunalarning ta'mirlash, sozlash yoki ishga tushirish uchun to'xtatilganda, ulardan chiqayotgan gaz olov to'suvchi qurilma orqali yoqib yuborishga, gaz yig'ish tarmog'iga yoki yopiq tizimga yo'naltirilishi va keyinchalik zararsizlantirilishi kerak.

9.7. Atrof-muhit obyektlarining ifloslanishiga sabab bo'lgan barcha avariya holatlari haqida ishlab chiqarish birlashmalari va korxonalar Davlat sanitariya nazorati mahalliy organlariga zudlik bilan xabar berishlari shart. Bunday avariylarning barcha holatlari korxonalar va ishlab chiqarish birlashmalari tomonidan qayd etilishi lozim.

10. Nazorat usullari

10.1. Ishlab chiqarish xonalari va obyektlarining ish zonasi havosini nazorat qilish "Ish zonasi havosiga qo'yiladigan umumiy sanitariya-gigiyena talablari" davlat standarti talablariga muvofiq ravishda olib borilishi kerak.

10.2. Quduqlarni yer osti va kapital ta'mirlash paytida ish zonasi havosidagi vodorod sulfid miqdorini doimiy ravishda avtomatik nazorat qilish zarur.

10.3. Uskunaning shovqin tavsiflari loyihalash bosqichida "SSBT. Shovqin. Statsionar mashinalarning shovqin tavsiflari qiymatlarini aniqlash usullari" GOSTiga muvofiq belgilanishi va quyidagicha aniqlanishi lozim:

a) sinov bosqichida "SSBT. Shovqin. Shovqin manbalarining shovqin xususiyatlarini aniqlash usullari. Texnik usul" GOSTiga ko'ra;

b) qabul qilish sinovlari paytida "SSBT. Shovqin. Shovqin manbalarining shovqin xususiyatlarini aniqlash. Mo'ljallanish usuli" GOSTiga asosan. Shovqin xususiyatlarini nazorat qilish va olingan natijalarni baholash "Ish joylarida ruxsat etilgan shovqin darajasining sanitariya me'yorlari"ga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

10.4. Burg'ilash qurilmalarida o'rnatishdan so'ng umumiy tebranish darajalari "Tebranish. Umumiy xavfsizlik talablari" GOSTida belgilangan ruxsat etilgan darajalardan oshmasligi lozim.

10.5. Yoritilganlik nazorati yiliga kamida bir marta, shuningdek, yoritish qurilmasi qayta qurilgandan so'ng foydalanishga topshirilganda "Sanoat korxonalarida sun'iy yoritish ustidan dastlabki va joriy sanitariya nazoratini o'tkazish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar"ga muvofiq o'tkazilishi kerak.

10.6. Zararli ishlab chiqarish omillarining tavsifi va nazorat usullari 3-ildovada keltirilgan.

11. Tibbiy-sanitariya xizmatini tashkil etish

11.1. Yangi ishga kiruvchi ishchilar, xizmatchilar va muhandis-texnik xodimlar neft va neft mahsulotlari tarkibiy qismlari bilan ishlashga yaroqliligini aniqlash uchun dastlabki chuqurlashtirilgan kasbiy tibbiy ko'rikdan o'tishlari shart. Takroriy davriy tibbiy ko'riklar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining buyrug'iga muvofiq har yili o'tkaziladi.

11.2. Chuqurlashtirilgan kasbiy tibbiy ko'rikda quyidagi mutaxassislar ishtirok etishi lozim: kasb kasalliklari shifokori, terapevt, nevropatolog, ko'z shifokori, quloq-burun-tomoq shifokori, teri kasalliklari shifokori, ginekolog. Shuningdek, flyurografiya va kengaytirilgan umumiy qon tahlili o'tkazilishi kerak.

11.3. Sog'liqni saqlash vazirligining buyrug'ida ko'rsatilgan kasalliklar tibbiy qarshi ko'rsatma hisoblanadi.

11.4. O'tkir yuqumli va surunkali jigar kasalliklari hamda qon kasalliklarini boshidan kechirgan shaxslar doimiy dispanser nazoratida bo'lishi va davolanishi shart.

11.5. O'tkir yuqumli va surunkali gepatitlarni boshidan kechirgan ishchilarni tekshirishda jigarining funksional holatini o'rganish bilan birga, radioizotop va ultratovush tekshiruvlari ham o'tkazilishi zarur.

11.6. Asab tizimi kasalliklari va bosh miya jarohatlari bo'lgan ishchilarga elektroensefalografiya va reovazografiya tekshiruvlari o'tkazilishi lozim.

11.7. Neft sanoati korxonalarining sexlari va tibbiy-sanitariya bo'limlarida neft tarkibiy qismlari va neft mahsulotlari bilan o'tkir zaharlanish holatlarida tezkor birinchi tibbiy yordam ko'rsatish uchun barokamera xonasi va kislorod xonasi tashkil etilishi shart.

**Neft sanoatidagi asosiy ishlab chiqarish binolari va maydonlarini
sun'iy yoritishda ish yuzalarining yoritilganlik me'yorlari**

Obyekt nomi	Ish darajasi	Yoritilganlik (lk) umumiy cho'g'lanma lampalar bilan yoritishda
Burg'ulash qurilmalarida		
a) ish maydoni	IX	30
b) rotor stoli		100
v) o'lchov asboblari boshqaruv pulti va paneli (richaglar, dastaklar)	VI	75
g) o'lchov asboblari bilan boshqaruv pulti va paneli	IVv	150
d) dizel xonasi	VI	50
e) burg'ulash nasoslarining kompressorlari	VI	75
j) yuqori ishchining aravachasi, so'ri	IX	50
z) ASP va MSP quvurlarini ushlab va ko'tarish mexanizmlari	IX	50
i) reduktor (kuch xonasi)	VIIIa	30
k) nov tizimi	XI	10
l) qabul qilish ko'prigi, stellajlar	XI	10
m) loy aralashtirgich, elak, separator	VIIIv	30
n) asosiy zinapoyalar, nov tizimi bo'ylab o'tish joylari va boshqalar	XI	10
Quduqlarni yer osti va kapital ta'mirlashdagi ish joylari:		
a) ish maydoni	IX	30
b) yuqori ishchining aravachasi		100
v) rotor stoli	IX	50
g) qabul qilish ko'prigi, stellajlar	XI	10
Nasos stansiyalari	VI	50
Gazni qayta ishlash zavodlarining kompressor seklari	IV	75
Rezervuar parklarida neft sathini o'lchash joylarix	IX	50
Neft quduqlari og'zi, stanok-nasoslar (ularga qorong'i vaqtda xizmat ko'rsatilganda)	X	30
Rezervuar parklari, guruhli qurilmalar va shu kabilar hududidagi zadvizhkalarni boshqarish joylari	VIIIa	30
Rezervuar parklari, guruhli qurilmalar va shu kabilarning hududlari	XIII	2
Neft va quyish estakadalari:		
Pol yuzasida	X	30
Sisterna og'zida	IX	50

Rezervuarlardagi neft sathini aniqlash bilan bog'liq aniq ishlarni bajarishda portlashga xavfsiz ko'chma chiroqlardan foydalanish lozim. x

**Neft quduqlarini burg‘ulash, konlarni ishlatish va o‘zlashtirish paytida
korxonalar va obyektlar uchun maxsus maishiy xonalar va qurilmalar
tarkibi**

Ishlab chiqarish jarayoni	Ishlab chiqarish jarayonlari guruhi	Ishlab chiqarish jarayonlarining sanitariya tavsifi	Maxsus sanitariya-maishiy xonalar va qurilmalar
Qatlam bosimini saqlash	Ib	Nasos va kompressor stansiyalari xonasida qo‘l va maxsus kiyimlar, ba’zi hollarda esa tana ifloslangan holda ishlash.	Nasos va kompressor stansiyalari yonidagi doimiy sanitariya-maishiy xonalar; dush xonalari.
Quduqlarni ishlatish	Ib	Asosan xonada ishlash, vaqti-vaqti bilan ochiq havoda joylashgan alohida quduqlarni yoki quduq guruhlarini aylanib chiqish.	Qazib olish sexi yoki guruhli o‘lchov qurilmasi majmuasidagi doimiy maishiy xonalar; dush xonalari, ishchilarni isitish uchun xonalar, maxsus kiyim va poyabzallarni quritish uchun moslamalar; issiq iqlim sharoitida - ishchilarni sovutish uchun xona.
Konlarni jihozlash bo‘yicha tayyorgarlik ishlari	I Ib	Yilning barcha fasllarida va noqulay ob-havo sharoitlarida ochiq havoda ishlash; quruq iqlim sharoitida ko‘p miqdorda chang paydo bo‘lganda ishlash.	Ko‘chma sanitariya-maishiy xonalar; ishlovchilar uchun dush xonalari va isitish qurilmalari, maxsus kiyim va poyabzallarni quritish uchun xonalar va moslamalar; issiq iqlim sharoitida ishlovchilarni salqinlatish uchun moslamalar.
Burg‘ulash inshootlari qurilishi (minora qurish)	I Ig	Yilning barcha fasllarida va noqulay ob-havo sharoitlarida ochiq havoda ishlash; quruq iqlim hududlarida chang ko‘p hosil bo‘ladigan sharoitlarda ishlash.	Ko‘chma sanitariya-maishiy xonalar; ishlovchilar uchun dush xonalari va isitish qurilmalari, maxsus kiyim va poyabzallarni quritish uchun xonalar va moslamalar; issiq iqlim sharoitida ishlovchilarni salqinlatish uchun moslamalar.
Burg‘ulash va o‘zlashtirish	I Ig	Yilning barcha fasllarida va noqulay ob-havo sharoitlarida ochiq havoda ishlash; ishlab chiqarish jarayonlari suv, loy va sement aralashmasi, xom neft, kimyoviy reaktivlar bilan aloqada bo‘lgan holda amalga oshiriladi, ishlab chiqarish	Ko‘chma sanitariya-maishiy xonalar, ularda quyidagilar o‘rnatilgan: dush xonalari, oyoq vannalari, ishlovchilarni isitish uchun xonalar va qurilmalar, maxsus kiyim va poyabzallarni quritish uchun xonalar va moslamalar; issiq iqlim sharoitida ishlovchilarni salqinlatish uchun xonalar, yarim dushlar.

		operatsiyalari asosan tik turgan holda bajariladi.	
6. Quduqlarni yer osti va kapital ta'mirlash	Ilg	Yilning barcha fasllarida va noqulay ob-havo sharoitlarida ochiq havoda ishlash; ishlab chiqarish jarayonlari xom neft, suv, kimyoviy reagentlar bilan aloqada amalga oshiriladi; ishlab chiqarish operatsiyalari asosan tik holatda bajariladi.	Ko'chma sanitariya-maishiy xonalarda quyidagilar mavjud: dushxonalar, oyoq vannalari, ishchilarni isitish uchun xonalar va qurilmalar, maxsus kiyim va poyabzallarni quritish uchun xonalar va moslamalar; issiq iqlim sharoitida ishchilarni sovutish uchun xonalar, yarim dushlar.
7. Neft va gazni konlarda yig'ish va tayyorlash (tovar parklari, termokimyoviy qurilmalar, isitish pechlari, nasos stansiyalari va boshqalar); kon uskunalarini ta'mirlash.	Ilg (IIIa)	Xonalarda va ochiq havoda, 3 va 4-xavflilik sinfidagi moddalar bilan yuqori darajada ifloslanish sharoitlarida ishlash (neft tarkibida vodorod sulfid miqdori yuqori bo'lgan konlarda - 2-xavflilik sinfi).	Statsionar sanitariya-maishiy xonalarda quyidagilar mavjud: dushxonalar, isitish xonalari, maxsus kiyim va poyabzalni quritish uchun moslamalar; respirator xonalari; issiq iqlim sharoitida ishchilarni sovutish uchun xonalar.

Zararli ishlab chiqarish omillarining tavsifi

№	Omil nomi	Ish zonasi havosidagi RHCHK	Xavflilik sinfi	Nazorat usullari
1	To‘yingan va to‘yinmagan uglevodorodlar	300,0	IV	MU. XX-nashri. M. 1984, 110-bet
2	Uglerod oksidi Выр.	20,0	IV	MU. I-XV-nashrlar № 1641-77. M. 1981, 64-66-betlar
3	Vodorod sulfid Выр. I - XV No 1641-77.	10,0	II	MU. 1981, 69, 74-betlar
4	Ishqorlar	0,5	II	MU № 4675-88, 10-nashr. M. 1988, 49-bet
5	Kalsinatsiyalangan soda	2,0	III	4442-87-sonli yo‘riqnoma, 22-nashr, I M. 1987
6	Shovqin	Tovush darajalari bo‘yicha 80 dBA		GOST 12.1.05-86 SSBT "Ish joylarida shovqinni o‘lchash usullari"
7	Umumiy tebranish	108 dBA		Ishlab chiqarish vibratsiyasini o‘lchash va gigiyenik baholash bo‘yicha uslubiy ko‘rsatmalar